

Sygn. akt III CO 218/22

POSTANOWIENIE

Dnia 15 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z wniosku K. S.
przy uczestnictwie Z. D.-S.
o stwierdzenie nabycia spadku,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 15 marca 2022 r.,
na skutek przedstawienia przez Sąd Rejonowy w P.
sprawy o sygn. akt I Ns [...]
w przedmiocie przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu,

**odmawia przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu
na podstawie art. 44¹ § 1 k.p.c.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 20 grudnia 2021 r. Sąd Rejonowy w P. wystąpił na podstawie art. 44¹ k.p.c. do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy z wniosku K. S. z udziałem Z. D.-S. o stwierdzenie nabycia spadku do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu.

Sąd Rejonowy wskazał, że uczestniczką postępowania jest matka sędziego pracującego w Sądzie Rejonowym w P. w Wydziale Cywilnym, a ta okoliczność, po jej ujawnieniu, spowodowała złożenie wniosków o wyłączenie od rozpoznania sprawy przez wszystkich sędziów orzekających w tym Wydziale.

Strony nie odniosły się do stanowiska Sądu Rejonowego wyrażonego w postanowieniu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Art. 44¹ k.p.c., dodany do systemu przepisów procesowych z dniem 7 listopada 2019 r. ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469, dalej - „ustawa nowelizująca”) stanowi, że Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego.

Jak jednak podkreśla się w nauce i orzecznictwie, kwestia właściwości sądu ma charakter konstytucyjny (zob. art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), a przesłanki jej zmiany uregulowane w art. 44¹k.p.c. mają charakter wyjątków od kodeksowej zasady rozpoznawania sprawy przez sąd miejscowo właściwy. W konsekwencji art. 44¹ k.p.c. powinien być interpretowany w sposób ścisły.

Do przekazania sprawy do innego sądu może zatem dojść jedynie w razie powstania okoliczności faktycznych odnoszących się do przedmiotowych lub podmiotowych cech konkretnej sprawy, świadczących jednoznacznie o tym, że rozpoznanie sprawy przez sąd właściwy miejscowo i rzeczowo według przepisów k.p.c. byłoby niezgodne z interesem publicznym i sprzeciwiałoby się dobru wymiaru sprawiedliwości, albowiem godziłoby w społeczny odbiór sądu jako bezstronnego.

Wprowadzony przepis reguluje instytucję dotychczas nieznaną w postępowaniu cywilnym, lecz celem i funkcją odpowiada on przepisowi art. 37 k.p.k. (będącemu w świetle uzasadnienia projektu ustawy nowelizującej wzorem dla wprowadzonej regulacji), zgodnie z którym Sąd Najwyższy może z inicjatywy właściwego sądu przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, jeżeli wymaga tego dobro sprawiedliwości.

Art. 44¹ k.p.c. został wprowadzony od kodeksu postępowania cywilnego obok uregulowanej w nim od lat instytucji wyłączenia sędziego, której nie zastępuje, a co

najwyżej uzupełnia. Tymczasem argumentacja, do której odwołał się Sąd Rejonowy w postanowieniu z 20 grudnia 2021 r. nawiązuje do okoliczności, które jeżeli mają prawną doniosłość, to w ramach rozważania podstaw wyłączenia sędziego, w referacie którego sprawa już się znalazła i innych sędziów Sądu Rejonowego od rozpoznania sprawy. Gdyby do tego miało dojść, to nie Sąd Najwyższy, ale sąd przełożony nad Sądem Rejonowym wyznaczy sąd właściwy do rozpoznania wniosków i ewentualnie samej sprawy.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.